

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА СТОМАТОЛОГІЧНА АКАДЕМІЯ

**РОЛЬ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ
СУЧАСНОГО ЛІКАРЯ**

(Матеріали навчально-методичної конференції)

Полтава – 2002

hypermedia системи, мультимедіа системи, інформаційні мережі, що використовуються для навчання, бібліотечні системи.

На кафедрах хірургічного профілю для інтенсифікації процесу навчання використовуються комп'ютерні технології. Це дозволяє швидко і якісно провести початковий, проміжний і кінцевий текстовий контроль рівня знань студентів, навчити основам роботи з комп'ютером. Проте, слід зауважити, що відсутність підключення до системи «ІНТЕРНЕТ» звужує можливості самостійної роботи студентів і доступ до відповідної інформації.

Підготовка спеціалістів і магістрів потребує суттєвого перегляду технології навчання у вищому медичному навчальному закладі в напрямку широкого використання інтенсифікації навчального процесу. Особливу роль при цьому відіграє самостійна робота студентів з використанням обчислювальної техніки та комп'ютерної технології навчання. Це дозволяє, по-перше, значно поліпшити теоретичну підготовку студентів; по-друге, відпрацювати алгоритми дії у певних клінічних ситуаціях для надання невідкладної допомоги; по-третє, закріпити навички роботи з комп'ютерною технікою, що є важливою метою підготовки сучасного фахівця.

Використання нових інформаційних технологій дає можливість проводити індивідуалізацію навчання з урахуванням інтелектуального рівня студентів. Їхній вік – це вік максимальної активності, коли людина шукає для себе великі і відповідальні завдання, щоб перевірити свої можливості, щоб знайти для себе ту галузь діяльності, яка спроможна захопити її надовго.

Нові інформаційні технології, які базуються на таких технічних досягненнях, як поява нового середовища накопичення інформації, можливість автоматизованої обробки інформації за заданим алгоритмом та розвиток засобів зв'язку, що забезпечують доставку інформації на необхідну віддаль, вимагають формування складних людино-машинних відносин. Тому необхідно враховувати інформаційну культуру студентів, які користуються інформаційною системою. Самостійна робота студентів з комп'ютером повинна на перших етапах проходити під контролем спеціалістів. Метою самостійної роботи є формування майбутнього фахівця, який може організувати та реалізувати свою діяльність без сторонньої допомоги, що особливо актуально в умовах ринкової економіки. Хоча слід урахувати, що комп'ютеризація навчання допомагає швидко розв'язувати різноманітні практичні завдання, але він байдужий до вимог та мотивів людської діяльності, до людських цінностей, навіть до існуючих методів пізнання, якщо вони не формалізовані в програмі. У навчальному процесі, використовуючи оперування інформацією, допомагаючи контролювати знання студентів, у розрахунках та науковому пошуку електронні обчислювальні машини в той же час байдужі до виховної функції контролю, до проблем розвитку мови студентів, уміння письмово викладати свої думки.

Таким чином, на сучасному етапі процес навчання у вищому медичному навчальному закладі не може успішно відбуватися без застосування нових інформаційних технологій. Вони сприяють тому, щоб наші випускники завжди відзначалися високим рівнем професійної та наукової підготовки.

ПРО ПІДГОТОВКУ СТУДЕНТІВ ДО ЛІЦЕНЗІЙНОГО ІСПИТУ «КРОК-1» НА КАФЕДРІ НОРМАЛЬНОЇ ФІЗІОЛОГІЇ

В. П. Міценко, М. Ю. Жукова, З. К. Моргун, Т. М. Запорожець, Г. П. Павленко

Вирішення проблеми підвищення якості підготовки спеціалістів з вищою освітою на сучасному етапі передбачає значне поліпшення контролю знань студентів як важливого засобу управління процесом навчання. До загальних видів контролю знань студентів належать попередня, поточна, тематична та підсумкова перевірки успішності.

Контроль досягнутих результатів має декілька функцій: одна з них – діагностична – виявлення знань, умінь і навичок; друга – вимірювання і оцінка знань і навичок студентів. Для поточної перевірки успішності використовують стандартизований контроль

знань за допомогою тестів. Тематична перевірка потребує від студентів осмислення теми в цілому, в усіх її взаємозв'язках, а підсумкова перевірка (іспит) проводиться за білетами у вигляді вільної бесіди. При цьому запитання білета виступають стрижнем такої бесіди, а оцінка оголошується як її підсумок. Це сприяє створенню атмосфери довіри та взаєморозуміння.

Тести навчальної успішності (засвоєння знань) – це сукупність спеціально підібраних завдань для виявлення знань студентів, що потребують коротких однозначних відповідей. Негативні якості тестів: 1) якщо студенти через короткий час не дізнаються про результати своїх відповідей (якщо не буде зворотного зв'язку), то вони можуть запам'ятовувати помилкові положення; 2) тести не дають можливості повною мірою перевірити ступінь розуміння студентами вивченого матеріалу, оскільки тестуванням виявляється не сам хід мислення, не сам процес розумової праці, а їхні результати. Окремі тести здебільшого розраховані на пам'ять студента.

Там, де використовують тести, тестові завдання з варіантами відповідей не повинні бути таємницею, а повинні бути завчасно доведені до студентів на початку курсу з даної тематики. Таємницею можуть бути варіанти або комбінації тестових завдань, правильні відповіді.

Також треба враховувати індивідуально-типологічні особливості особистості: для одного студента необхідно більше часу для читання питань та осмислення відповіді, ніж для іншого. Час для відповіді на одне завдання (вибір правильної відповіді з альтернатив) повинен складатися (за правилами тестування) з часу, за який студент двічі читає питання і варіанти відповіді, та такий же час додається на роздуми.

Сучасні умови вимагають стандартизації оцінки знань студентів. На це спрямоване введення інтегрованого ліцензійного іспиту «Крок – 1». Згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я, «Ліцензійний іспит – це обов'язкова складова частина державної атестації для присвоєння кваліфікації лікаря.» У цьому ж документі оголошується, що «Крок-1» є складовою частиною державних іспитів». У зв'язку з цим на кафедрі планується і ведеться робота з підготовки до інтегрованого ліцензійного іспиту (ІЛІ). На кафедрі створений банк тестів, які щорічно аналізуються, коригуються та обговорюються на методичних засіданнях.

Значно збільшується використання у навчальному процесі тестових завдань багатовибіркового типу, які охоплюють усі розділи програми з нормальної фізіології. Тестовий контроль дає змогу впродовж короткого відрізка часу провести опитування значної кількості студентів. Результати тестування є складовою оцінки знань студентів із кожного розділу. Тестові завдання допомагають виявити тих студентів, які запам'ятали великий обсяг інформації, але неспроможні ефективно використовувати його. Методика тестового контролю знань може бути використана як одна з форм самостійної підготовки студентів до іспиту, тому що розроблені завдання мають не лише контролюючий, а й навчальний характер.

У проведених поточних, підсумкових заняттях віддається перевага аналізу результатів, отриманих у ході практичних робіт, розв'язуванню ситуаційних завдань. Така спрямованість занять навчає студентів використовувати теоретичні знання в експериментальних умовах, у конкретних ситуаціях. Саме такі вміння перевіряються складанням ІЛІ «Крок – 1». Принцип ситуаційності в постановці питань безумовно заслуговує позитивної оцінки. Цим підкреслюється значення нормальної фізіології не тільки в овіродінні необхідним для майбутнього лікаря обсягом інформації, але й у започаткуванні основ клінічного мислення як необхідного показника кваліфікованості фахівця. Але у вищій медичній школі прийняте предметно - системне викладання матеріалу, що, на нашу думку, суттєво ускладнює складання якісних тестових завдань. Тому ми вважаємо, що не можна відмовлятися і від традиційного опитування студентів.

Призначення ІЛІ – це оцінювання не тільки обсягу знань студентів, а й здатності вільно користуватися ними. Це передбачає формування в студентів певних навичок розумової діяльності, спрямованих на розв'язання завдань проблемного характеру. Під

час тестування через брак часу розумова діяльність обмежується, тобто не всі етапи вирішення усвідомлюються, і у виборі відповіді важлива роль належить інтуїції. Це дає задовільний результат тільки тоді, коли всі етапи вирішення були заздалегідь засвоєні, їхнє виконання відпрацьоване до автоматизму і стало звичною функцією мислення.

Цьому сприяє створення та вирішення проблемних ситуацій на практичних заняттях. Опрацювання навчального матеріалу через розв'язання проблеми вчить студентів виявляти суттєві моменти у ситуації, що виникла, простежувати смислові зв'язки між ними, помічати менш важливі дані, які спрямовують до помилкового рішення. Водночас зв'язується, які з необхідних для рішення даних студенти повинні запам'ятати, а які можна отримати шляхом логічних висновків. Систематичне виконання таких вправ на заняттях забезпечує формування відповідних розумових навичок, а також зменшує психологічну напругу під час складання іспиту.

Аналізуючи досвід попередніх ІЛІ, необхідно звернути увагу на деякі важливі моменти, які потрібно враховувати у подальшій роботі.

Частина тестів складена без урахування того, що контроль знань проводиться через 1,5 – 2 роки після вивчення предмета, і студенти згідно із закономірностями функціонування пам'яті встигають забути частину інформації, насамперед, деталі, які визначають дрібні фрагменти, непотрібні в наступній практичній діяльності. Деякі тести належать не до курсу нормальної фізіології, а інших дисциплін (патологічної фізіології; внутрішніх хвороб та ін.). На нашу думку, до базових питань ІЛІ «Крок – 1» повинні бути подані завдання, які визначають мінімальний необхідний рівень знань предмета, враховуючи його віддаленість у часі від вивчення дисципліни, великий обсяг його.

Студенти зазначають деяких труднощів у розв'язанні завдань, їм потрібно значно більше часу - вони не встигають за 1 хвилину прочитати і зрозуміти завдання, особливо за великої текстової частини.

Вважаємо за доцільне тримати базу тестових завдань відкритою. Для цього треба вирішити питання про можливість централізованого видання збірника завдань відкритого банку даних. Цей збірник зі стандартами відповідей розповсюджувати серед студентів.

На наш погляд, ІЛІ необхідно розглядати як допоміжний засіб для оцінювання знань студентів, але не як складову частину державних іспитів.

ЛІЦЕНЗІЙНІ ІНТЕГРОВАНІ ІСПИТИ – ОБОВ'ЯЗКОВИЙ КОМПОНЕНТ ДЕРЖАВНОЇ АТЕСТАЦІЇ СТУДЕНТІВ

В. П. Пеліпенко

З метою визначення рівня професійних знань та вмінь студентів вищих медичних закладів освіти мінімально необхідному рівню кваліфікації відповідно до державних кваліфікаційних вимог упроваджені ліцензійні іспити, які повинні складати студенти 6 курсу після закінчення і виконання всього навчального плану. Тестові іспити розраховані на "граничного студента", тобто на студента, який за своїми знаннями має рівні шанси скласти або не скласти іспит, тобто на межі "2" і "3".

Автор брала особисту участь в експертизі ліцензійних іспитів із лікувальної справи, що проводилася в грудні 1998 року на базі Національного медичного університету ім. О.О.Богомольця. Комісія, розробляючи екзамен, прагнула створити тести для оцінювання вміння застосувати знання та розуміння основних медичних дисциплін, які є найважливішими для забезпечення допомоги хворому під наглядом досвідченого лікаря, головну увагу приділяючи підтримці здоров'я, профілактиці захворювань та організації медичної допомоги.

На базі цього закладу розроблені сучасні тестові технології, підготовлені уніфіковані за форматом тестові завдання, комп'ютерне сканування бланків відповідей, психометричний аналіз із визначенням якості кожного тестового завдання, включення в єдиний